

Европейска
комисия

Преглед на изпълнението на политиките на ЕС в областта на околната среда: основни аспекти

България

„Екологичното законодателство на ЕС подобрява живота на хората, но правилата действат само ако са приложени на практика. С екологичното законодателство например се подобрява качеството на водата и въздуха, повишава се степента на рециклиране и се опазва природата. Правилата предоставят огромни икономически ползи. Но те могат да са ефективни само ако са приложени. И тук е мястото на Прегледа на изпълнението на политиките в областта на околната среда (ПИПООС): той е част от отговора ни на гражданите, които искат ЕС да гарантира, че екологичните правила се прилагат правилно в техните държави.“

Кармену Вела,

член на Европейската комисия, отговарящ за въпросите на околната среда, морското дело и рибарството.

Профил на България

България постигна значителни подобрения на своите екологични показатели от присъединяването си към ЕС през 2007 г. досега. Макар че българското законодателство правилно отразява екологичните изисквания, договорени на равнище ЕС, прилагането им на практика все още остава предизвикателство.

Качеството на въздуха продължава да буди сериозно безпокойство.

Строителството в зоните от Натура 2000, слабото интегриране на политиката за опазване на природата и биологичното разнообразие в други секторни политики, слабата администрация, както и липсата на адекватни планове за управление и цели за защита на местата от Натура 2000, са някои от главните заплахи за природата и биологичното разнообразие в България.

Първите планове за управление на речните басейни показват наличие на значителни пропуски, които са видни от много ниските нива на свързаност и третиране на градските отпадъчни води. Показателите за питейната вода в България обаче достигат високи нива на съответствие, а над 90 % от водите за къпане са с добро и отлично качество.

отпадъци, включително мерките за закриване и възстановяване на всички депа за отпадъци, които не отговарят на изискванията, и прилагането на принципа „плащаш, колкото изхвърляш“;

- интегриране на политиката за опазване на природата и биологичното разнообразие в други секторни политики и определяне на природозащитни цели и мерки за адекватната защита на обектите по Натура 2000 и тяхното ефективно управление.

Постигнати високи постижения

В тези области, в които България има водеща позиция по отношение на прилагането на законодателството за околната среда, тя може да сподели своите иновативни подходи в по-широк мащаб с другите държави. Конкретните примери включват:

- България прие добре структуриран и последователен План за управление на отпадъците, използван като модел от други държави членки.
- България постига почти 100 % степен на съответствие по отношение на качеството на своята питейна вода.

Основни предизвикателства

Основните предизвикателства, пред които е изправена България във връзка с прилагането на политиката и законодателството на ЕС в областта на околната среда, са:

- осигуряване на по-добро опазване на човешкото здраве чрез прилагане на ефективни и ефикасни решения за намаляване на замърсяването на въздуха;
- осигуряване и осъществяване на инвестициите, необходими за гарантиране на подходящо събиране и пречистване на градските отпадъчни води;
- Ефективно прилагане на природозащитното законодателство

Основни възможности

С относително скромни усилия България би могла да се справи по-добре с проблеми, за които вече съществува солидна база от знания и добри практики. Те се отнасят по-специално до:

- гарантиране на изпълнението на приетите План за управление на отпадъците и Програма за предотвратяване образуването на

Относно Прегледа на изпълнението на политиките за околната среда

Европейците искат постигане на общи решения, които да бъдат последвани от бързо и ефикасно прилагане. Незадоволителното прилагане на политиките за околна среда генерира високи обществени, икономически и екологични разходи и създава неравностойни условия за бизнеса. Над 75 % от европейските граждани смятат, че екологичното законодателство на ЕС е необходимо за опазването на околната среда в тяхната държава, а близо 80 % от тях споделят мнението, че институциите на ЕС трябва да могат да проверят дали екологичните закони се прилагат правилно в държавата им.

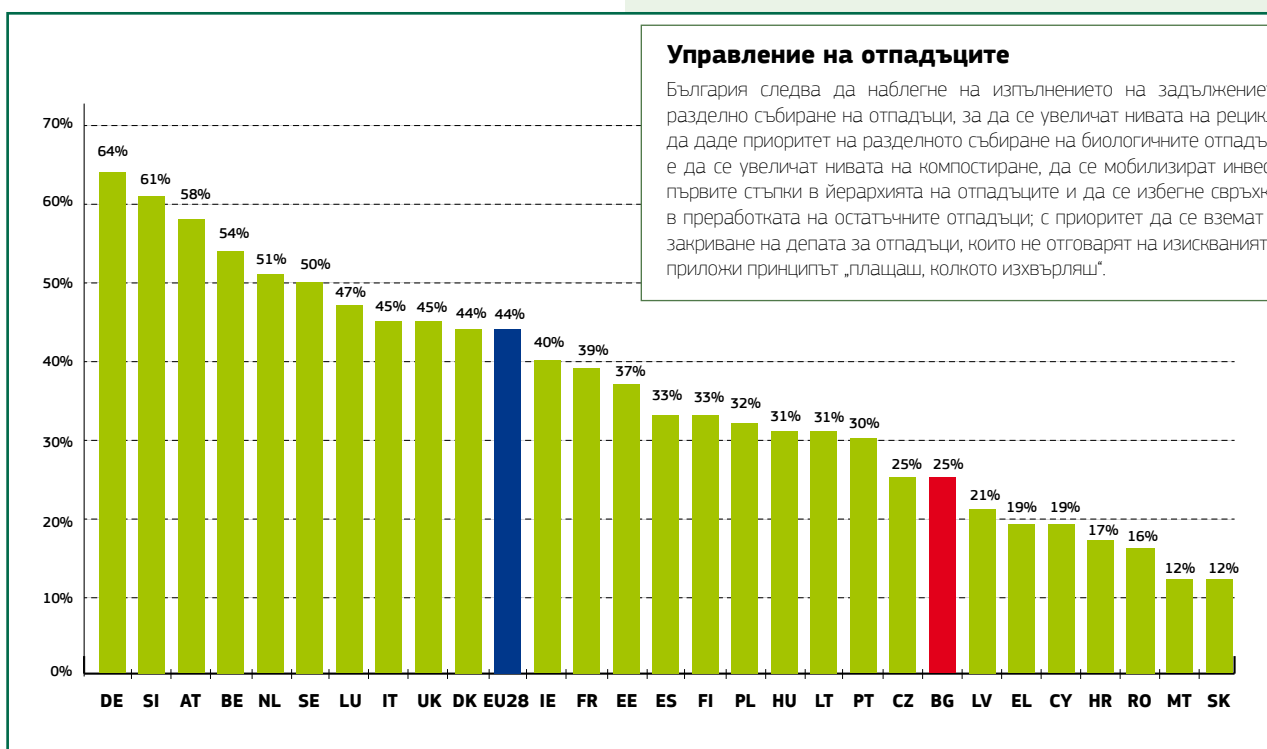
В Прегледа на изпълнението на политиките в областта на околната среда (ПИПООС) Европейската комисия анализира основните предизвикателства и възможности, свързани с прилагането на законодателството и политиките на ЕС за околната среда във всяка една държава членка. За всяка държава заключенията са представени в кратки изчерпателни доклади, които ще се публикуват на всеки две години. Докладите имат за цел да стимулират положителен дебат както по отношение на общите екологични предизвикателства в рамките на ЕС, така и по отношение на най-ефективните начини за справяне с основните пропуски в изпълнението и постигането на резултати по отношение опазването на околната среда от всяка една държава членка. Тези доклади се изготвят въз основа на по-подробни доклади за прилагането, събрани или издадени от Комисията по силата на отделни специфични елементи от Европейското законодателство по околна среда, и на докладите за състоянието на околната среда от Европейската агенция по околна среда. Докладите за ПИПООС не заменят специфичните инструменти, с които се гарантира спазването на правните задължения на ЕС. В първия доклад не е разгледана темата за изменението на климата.

В тази брошура са представени важните моменти от доклада за ПИПООС за България.

Към кръгова икономика

Преминаването на нашите икономики от линеен към кръгов модел предоставя възможност да се преосмислят и да станат по-устойчиви и по-конкурентни. От своя страна това ще стимулира инвестициите и ще допринесе за постигането както на краткосрочни, така и на дългосрочни ползи за икономиката, околната среда и гражданите.

Към днешна дата в България няма всеобхватна програма за политика за кръгова икономика. Въпреки нарастващото търсене на екологично чисти продукти и услуги, заинтересованите страни все още се въздържат да инвестират в тези области.

Нива на рециклиране на битовите отпадъци, в %, за 2014 г.

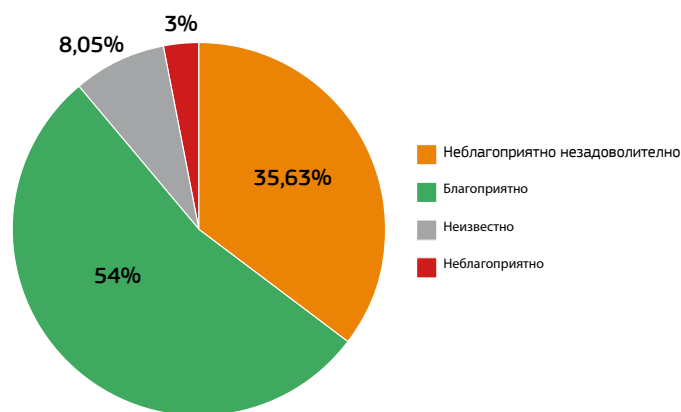

©Stockwindjedi

Морска околна среда

Морските води на България са част от морския регион „Черно море“. Основните заплахи за този регион са наземните източници на замърсяване (например органични вещества, идващи от река Дунав). Рибният запас в Черно море намаля значително през последните три десетилетия, като разнообразието на рибите за търговски улов от около 26 вида е спаднало драстично до само 6 вида. Това влошаване е в резултат на еутрофикацията, въвеждането на инвазивни видове и прекомерния риболов.

Природозащитен статус на защитените видове 2007-2012 г. — България

Защита на природата

България трябва да завърши процеса на определяне на специалните защитени зони от мрежата Natura 2000, да въведе природозащитни цели и мерки за местата, да осигури достатъчно ресурси с цел запазване или възстановяване на видовете и местообитанията, които са от интерес за Общността, до благоприятно природозащитно състояние в техния естествен ареал, както и да гарантира ефективното управление на местата от Natura 2000.

Качество и управление на водите

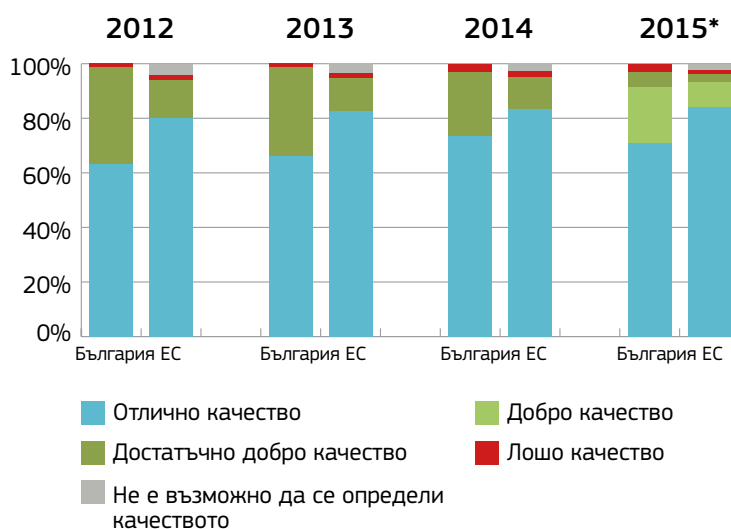
Съгласно първите планове за управление на речните басейни само 47,2 % от естествените повърхностни водни обекти са с добро или високо екологично състояние, а 34 % от силно модифицираните или изкуствените водни обекти имат добър или висок екологичен потенциал.

Значителните недостатъци в тези планове обаче показват пропуски в системата за мониторинг, оценката на вредните въздействия и методологиите за класификация на състоянието на водните обекти. В резултат на това има висока степен на несигурност по отношение на вредните въздействия и състоянието и ефективността на програмите от мерки.

Що се отнася до питейната вода, България постига много високи нива на съответствие от 99—100 % за микробиологичните, химичните и индикаторните параметри, определени в Директивата за питейната вода.

България поддържа достатъчно качество при 96,8 % от водите за къпане, макар че беше наблюдаван лек спад до 71,3 % при водите с отлично качество.

Качество на водите за къпане в България 2012—2015 г.

* Категорията „добър“ беше въведена през 2015 г. в доклада за водите за къпане

Замърсяване на въздуха

Измерванията показват, че българските граждани в рамките на цялата страна дишат въздух, който се смята за вреден за здравето, което има значителни икономически последици за производителността на труда и системата на здравеопазването. Въпреки че като цяло концентрациите на PM2.5 и PM10 са намалели през годините, те остават много по-високи от граничните стойности, определени от ЕС и Световната здравна организация за защита на здравето на населението. България е с най-високите концентрации на PM2.5 в градска среда измежду всичките 28 държави на ЕС, както и с най-високите концентрации на PM10.

Това прави България държавата в ЕС с най-висок дял на външни разходи, свързани със замърсяването на въздуха, което води до загуба на над 2 милиона работни дни и над 11 хиляди случая на преждевременна смърт годишно.

Екологично данъчно облагане

Високата енергийна интензивност на икономиката обуславя по-висок от средния дял на приходите за екологично данъчно облагане чрез енергийното данъчно облагане. Въпреки това екологичната насоченост на данъчната система остава под въпрос, тъй като делът на приходите от данъци за замърсяване е под средния дял за ЕС. Правилното прилагане на съществуващите екологични данъци въз основа на принципа „замърсителят плаща“, включително и за замърсяването на въздуха, депонирането на отпадъци и енергийните източници, може да помогне за промяната на поведението на данъкоплатците и да допринесе за постигането на екологичните цели. Компенсирането, поне частично, на увеличаването на енергийното данъчно облагане с мерки за ефективност на ресурсите би могло да задържи ниско ниво на общите разходи за потребителите на енергия, както и да намали високите сметки за енергия за крайните потребители.

Ефективно управление и знания

Като цяло, българският правен ред установява ясна система за достъп до правосъдие по въпроси, свързани с околната среда.

Нестабилните политики и липсата на доверие в основни обществени институции, като съдебната система обаче, съставляват значителни пречки пред инвестициите в българската икономика. Корупцията продължава да бъде сериозен проблем и отговорът на националните органи на този проблем продължава да се възпрепятства от слабите и фрагментирани институции.

България изостава с изпълнението на Директивата INSPIRE, която би осигурила благоприятна рамка за активно разпространение на информацията относно околната среда сред обществеността.

©iStock/fliedendron

©iStock/martin-dm

Февруари, 2017 г.

Пълният доклад за България, докладите за останалите 27 държави, както и съобщението „Преглед на изпълнението на политиките в областта на околната среда за 2016 г: общи предизвикателства и как да обединим усилията си, за да постигнем по-добри резултати“ можете да намерите тук:
http://ec.europa.eu/environment/eir/index_en.htm

ISBN 978-92-79-65087-1
doi: 10.2779/242263